

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący)

SSN Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca)

Ławnik SN Marek Molczyk

Protokolant Karolina Majewska

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych
SSA Przemysław W. Radzika, po rozpoznaniu na rozprawie 3 października 2024 r.
odwołań obrońców obwinionego od wyroku Sądu Najwyższego z 14 marca 2019 r.
sygn. akt I DSK 10/18,

w sprawie X.Y. – sędziego Sądu Apelacyjnego [...], obwinionego o to, że:

I. w dniu 4 lutego 2017 r. w W1., działając wspólnie i w porozumieniu z inną ustaloną
osobą, w tamtejszym sklepie [...], po uprzednim usunięciu zabezpieczeń, zabrał w
celu przywłaszczenia cudze mienie ruchome w postaci:

- dwóch głośników [...] o numerach seryjnych [...]

- i [...];

- dwóch pendrive [...] 128 GB;

- kabla [...] model [...];

o łącznej wartości 2175 złotych na szkodę [...] spółka z o.o. z siedzibą w W., przez
co uchybił godności urzędu, tj. o czyn z art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. –
Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2019 r., poz. 52 ze zm.);

II. w dniu 6 lutego 2017 r. w W., w tamtejszym sklepie [...], po uprzednim usunięciu
zabezpieczeń, zabrał w celu przywłaszczenia cudze mienie ruchome w postaci:

- głośnika [...] koloru szarego,
- głośnika [...] koloru czarnego,
- trzech pendrive [...],
- dwóch kart [...] 32 GB,
- słuchawek [...],
- sześciu pendrive [...],
- dwóch pendrive [...],
- dwóch pendrive [...],

o łącznej wartości 2444,40 złotych na szkodę [...] spółka z o.o. z siedzibą w W., przez co uchybił godności urzędu, tj. o czyn z art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2019 r., poz. 52 ze zm.),

orzeka:

I. zmienia zaskarżony wyrok Sądu Najwyższego z 14 marca 2019 r., sygn. akt I DSK 10/18 w ten sposób, że:

a) z opisów obu czynów przypisanych obwinionemu X.Y. eliminuje zwrot „po uprzednim usunięciu zabezpieczeń”;

b) z opisu czynu przypisanego obwinionemu w punkcie I części wstępnej wyroku eliminuje zwrot „dwóch pendrive [...] 128 GB, kabla [...] model [...]”, zaś w miejsce zwrotu „o łącznej wartości 2175 złotych”, wpisuje „o łącznej wartości 1 358 złotych”;

c) w opisie czynu przypisanego obwinionemu w punkcie I części wstępnej wyroku, w miejsce zwrotu „na szkodę [...] spółka z o.o. z siedzibą w W.”, wpisuje „na szkodę [...] sp. z o.o. Oddział w W1.”;

d) w opisie czynu przypisanego obwinionemu w punkcie II części wstępnej wyroku, w miejsce zwrotu „na szkodę [...] spółka z o.o. z siedzibą w W.”, wpisuje „na szkodę [...] sp. z o.o. W. II spółka komandytowa”;

e) przyjmuje, iż przypisane obwinionemu X.Y. czyny stanowią ciąg przewinień dyscyplinarnych z art. 107 § 1 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych i na podstawie art. 109 § 1 pkt 5 tej ustawy w zw. z art. 91 § 1 k.k. w zw. z art. 128 tej ustawy wymierza obwinionemu X.Y. karę złożenia z urzędu;

II. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

III. kosztami postępowania dyscyplinarnego obciąża Skarb Państwa.

[M. T.]

Zbigniew Korzeniowski   Barbara Skoczowska   Marek Molczyk

UZASADNIENIE

Wnioskiem z 5 grudnia 2018 r. Zastępca Rzecznika Sądów Powszechnych złożył wniosek o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej X.Y. - sędziego Sądu Apelacyjnego [...] obwinionego o to, że:

w dniu 4 lutego 2017 r. w W1., działając wspólnie i w porozumieniu z inną ustaloną osobą, w tamtejszym sklepie [...], po uprzednim usunięciu zabezpieczeń, zabrał w celu przywłaszczenia cudze mienie ruchome w postaci:

- dwóch głośników [...] o numerach seryjnych [...] i [...];
- dwóch pendrive [...] 128 GB;
- kabla [...] model [...];

o łącznej wartości 2175 złotych na szkodę [...] spółka z o.o. z siedzibą w W., przez co uchybił godności urzędu, tj. o czyn z art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2019 r., poz. 52 ze zm.), oraz o to, że w dniu 6 lutego 2017 r. w W., w tamtejszym sklepie [...], po uprzednim usunięciu zabezpieczeń, zabrał w celu przywłaszczenia cudze mienie ruchome w postaci:

- głośnika [...] koloru szarego,
- głośnika [...] koloru czarnego,
- trzech pendrive [...],
- dwóch kart [...] 32 GB,

- słuchawek [...],
- sześciu pendrive [...],
- dwóch pendrive [...],
- dwóch pendrive [...],

o łącznej wartości 2444,40 złotych na szkodę [...] spółka z o.o. z siedzibą w W., przez co uchybił godności urzędu, tj. o czyn z art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2019 r., poz. 52 ze zm.).

Wyrokiem z 14 marca 2019 r., wydanym w sprawie o sygn. akt I DSK 10/18, Sąd Najwyższy uznał obwinionego X.Y. za winnego zarzucanych mu czynów, stanowiących przewinienia dyscyplinarne z art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2019 r., poz. 52 ze zm.) i za każde z nich wymierzył obwinionemu na podstawie art. 109 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2019 r., poz. 52 ze zm.) karę złożenia z urzędu zaś na podstawie art. 133a § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych wymierzył mu karę łączną złożenia z urzędu. Kosztami postępowania dyscyplinarnego Sąd Najwyższy obciążył Skarb Państwa.

Sąd Najwyższy, orzekając w sprawie I DSK 10/18 jako sąd dyscyplinarny I instancji, ustalił następujący stan faktyczny:

[...]

Sąd Najwyższy orzekając jako sąd dyscyplinarny I instancji ustalił, że 6 lutego 2017 r. sędzia Sądu Apelacyjnego [...] X.Y. wraz z żoną Y.Y. zjawili się w sklepie [...] na ulicy [...] w W. Po sklepie obwiniony poruszał się sam. Zachowanie sędziego w sklepie szybko zwróciło uwagę obserwujących monitoring pracowników ochrony sklepu. Dowódca zmiany D. T. zauważył, że niezidentyfikowany jeszcze wtedy mężczyzna niosący w koszyku opakowanie zawierające głośniki, zbliżając się do schodów prowadzących na wyższe piętro sklepu, zaczął wykonywać dłońmi

ruchy wskazujące, że dąży do pozbawienia opakowań zabezpieczeń tzw. pajęczków.

D. T. poinformował o zachowaniu jednego z klientów sklepu innego pracownika, znajdującego się w tym czasie na linii kas – Ł. K. Po chwili Ł. K. udał się do znajdującego się w pomieszczeniu z monitoringiem D. T.

Zgodnie z dalszymi ustaleniami Sądu I instancji - obserwowany mężczyzna udał się na wyższe piętro sklepu, gdzie podjął nieudolną próbę otworzenia pudełka z głośnikiem o większych gabarytach. Po odłożeniu tego pudełka na półkę, mężczyzna wyjął przedmiot znajdujący się w koszyku i kierując się alejką pomiędzy regałami otworzył pudełko, w którym ten przedmiot się znajdował.

Następnie obwiniony schował przedmioty do prawej kieszeni płaszcza, a następnie wyciągnął kolejny głośnik bezprzewodowy z opakowania.

Jak ustalił Sąd I instancji, znajdując się przy stoisku firmy [...] obwiniony wziął z półki opakowanie ze słuchawkami. Po chwili otworzył w. opakowanie. Udaając się pomiędzy znajdujące się na powierzchni sklepu regały z telewizorami, obwiniony odłożył opakowanie po słuchawkach. Idąc dalej wyrzucał puste opakowania, w tym od głośnika bezprzewodowego.

Zgodnie z dalszymi ustaleniami Sądu I instancji, przechodząc w stronę linii kas obwiniony odpakowywał karty pamięci, wyrzucając opakowania po nich. Obwiniony X.Y. skierował się do kasy, gdzie dokonał zakupu plastikowej podkładki. Po przekroczeniu linii kas został poproszony przez D. T. do pokoju zatrzymań. O godzinie 13:44, o zdarzeniu została powiadomiona Policja.

Jak ustalił Sąd I instancji, w pokoju zatrzymań obwiniony dobrowolnie wydał pracownikom sklepu [...] następujące przedmioty: głośnik bezprzewodowy koloru szarego marki [...] o nr [...], model [...], głośnik bezprzewodowy koloru czarnego z marki [...], model [...] o nr [...], słuchawki marki [...] koloru białego, pamięć przenośną pendrive z wejściem USB marki [...] 64 GB koloru srebrno – szarego, zapakowane w przezroczyste, zalaminowane opakowanie w ilości sześciu sztuk, pamięć przenośną pendrive z wyjściem USB marki [...], [...], koloru srebrnego w

ilości dwóch sztuk, pamięć przenośna pendrive z wejściem USB z napisem [...] 64 GB [...] koloru srebrno-czarnego w przezroczystym opakowaniu w ilości 3 sztuk, kartę pamięci Micro SD marki [...] 32 GB koloru czarnego w ilości 2 sztuk, pamięć przenośną pendrive z wysuwającym wejściem USB i micro USB koloru czarnego i czerwonego marki SanDisk 32 GB w przezroczystym opakowaniu w ilości dwóch sztuk, pamięć przenośną pendrive z wejściem micro USB i USB z obustronną zatyczką koloru czarnego, na jednej z zatyczek napis „[...]”, przewód koloru pomarańczowego marki [...] z wyjściem z jednej strony USB, z drugiej USB o dł. ok. 34 cm, przewód koloru pomarańczowego marki [...] z wyjściem z jednej strony USB, z drugiej USB o dł. ok. 102 cm. Przedmioty znajdowały się w kieszeniach spodni i płaszcza obwinionego.

Podczas wydawania przedmiotów w kieszeni obwinionego ujawniono również nożyk i cążki do obcinania. Na miejscu zjawili się funkcjonariusze Policji z jednostki KP W. PP K.: J. P. i Ł. C., którzy wylegitymowali obwinionego. Łączną wartość skradzionych przedmiotów została oceniona na kwotę 2444,40 zł.

Zgodnie z dalszymi ustaleniami Sądu I instancji, w czasie gdy sędzia X.Y. przebywał w pokoju zatrzymań pracownicy [...] znaleźli porzucane po sklepie: zabezpieczenie elektroniczne typu „pajęczek” z napisem [...] koloru czarnego bez śladów uszkodzeń z naklejonymi trzema zabezpieczeniami typu „rybka” w postaci przezroczystej naklejki z paskiem, elementy uszkodzonego zabezpieczenia typu pajęczek w postaci górnej części pajęczka z fragmentami obciętych przewodów, uszkodzone opakowanie z napisem [...], 65 GB, 150 MS/s z kodem kreskowym o nr [...] w ilości pięciu sztuk, uszkodzone opakowanie z napisem [...] 32 GB USB [...] z kodem kreskowym o nr [...] w ilości dwóch sztuk, uszkodzone opakowanie z napisem [...] 64 GB z kodem kreskowym o nr [...] w ilości 2 sztuk, uszkodzone opakowanie z napisem [...] 64 GB z kodem kreskowym o nr [...], uszkodzone opakowanie z napisem [...] 32 GB z kodem kreskowym o nr [...], przezroczyste elementy uszkodzonych opakowań bez oznaczeń i napisów w ilości trzech sztuk, element zabezpieczenia opakowania w postaci czerwonej taśmy z napisem „[...]” wraz z przyklepionym do niej elementem opakowania, na którym naklejone było miękkie zabezpieczenie w postaci tzw. rybki.

Jak ustalił Sąd I instancji, 5 lutego 2017 r. w sklepie [...] w W1. znajdującym się na ulicy [...], sędziego X.Y. wraz z żoną Y.Y. pomiędzy godziną 12:00, a 12:30 dokonali kradzieży dwóch głośników bezprzewodowych [...], dwóch pendrive [...] 128 G oraz kabla marki [...]. Na zapisie monitoringu uwidocznił się moment rozpakowywania jednego z głośników przez obwinionego oraz moment podjęcia z półki pendrive.

Po skorzystaniu z usługi montażu szyby zabezpieczającej telefon obwiniony wraz z żoną schowali do lodówki pudełko po skradzionych przedmiotach w postaci dwóch głośników bezprzewodowych [...] oraz dwóch pendrive [...] 128 G, a do pralki zabezpieczenie typu „pajaczek”.

Sąd I instancji ustalił, że po zapłaceniu za szybę zabezpieczającą, usługę jej montażu oraz grę, obwiniony wraz z żoną przekroczyli linię kas. Opakowania po tych przedmiotach, w dniu następnym, tj. 5 lutego 2017 r. zostały znalezione przez pracownika działu AGD M. Ł.

Zgodnie z dalszymi ustaleniami Sądu, tożsamość osób dokonujących kradzieży potwierdzono na podstawie zeznań świadka O. C. W wyniku dokonanego przeszukania w domu obwinionego przy ulicy [...] w W1. ujawniono przedmioty pochodzące bezpośrednio z przestępstwa w postaci: głośnika koloru czarnego marki [...] wraz z okablowaniem i książeczką, głośnika koloru czarnego marki [...] wraz z okablowaniem, głośnika koloru czarnego marki [...] wraz z okablowaniem, dwóch rozdzielników HDMI koloru białego marki [...].

Stan faktyczny w sprawie Sąd I instancji ustalił w oparciu o dowody: zeznania świadków: Ł. K. (k. 15 – 19, 256 v.) D. T. (k. 24-28, k. 257 – 258, J. P. (k. 36-39), Ł. C. (k. 40-45), O. C. (k. 70-72), B. K. (k. 60, 61-62, 73, 258-258 v.), M. S. (k. 50-51, k. 258v.- 259), informacji Prokuratury Krajowej (k. 10-12), kserokopii zawiadomienia o kradzieży (k. 21-22), notatki służbowej dotyczącej ujęcia sprawcy kradzieży (k. 23), kserokopii protokołów zatrzymania rzeczy (k. 13-14, 29-35), kserokopii protokołu dotyczącego kradzieży wraz z notatką służbową pracownika firmy [...] i stopką z monitoringu sklepu [...] w W1. (k. 52,53,54), protokołu odtworzenia zapisu utrwalonego nagrania ze sklepu [...] w W1. (k. 65-66), protokołu

ogłędzin rzeczy zabezpieczonych podczas przeszukania lokalu mieszkalnego przez ulicy [...] w W1. (k. 67-69), uchwały Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego w sprawie o sygn. akt [...] oraz uchwały Sądu Najwyższego w sprawie o sygn. akt SNO 55/17 (k. 108 -114 oraz k. 128-130), kserokopii opinii sądowo-psychiatrycznej i psychologicznej (k. 133-135, k. 136-138), kserokopii opinii co do poczytalności (k. 139), opinii służbowej (k. 141), kserokopii aktu oskarżenia (k. 149-172) płyty z monitoringiem (k. 187).

Uzasadniając treść swojego rozstrzygnięcia, Sąd I instancji wskazał, że zachowanie obwinionego polegające na dopuszczeniu się przestępstwa kradzieży, stypizowanego w art. 278 k.k. uznać należało za godzące nie tylko w fundamentalne normy moralne i etyczne, w tym etyki zawodowej. Było ono również wyrazem rażącego lekceważenia porządku prawnego. W ocenie Sądu I instancji, skutkiem zachowania sędziego X.Y. była utrata zaufania niezbędnego do dalszego zajmowania przez niego stanowiska sędziego Sądu Apelacyjnego [...]

W zakresie orzeczenia o karze Sąd I instancji wskazał, że stopień zawinienia obwinionego sędziego i społecznej szkodliwości jest tak wysoki, że karą adekwatną do popełnionego przewinienia jest kara dyscyplinarna złożenia z urzędu. Wymierzając tę najdotkliwszą i nieodwracalną karę, Sąd I instancji miał na uwadze, że pełni ona funkcję ochronną wymiaru sprawiedliwości oraz dobrego imienia sędziów. Sąd nie dopatrył się też żadnych okoliczności łagodzących.

Od powyższego wyroku odwołania wnieśli obrońcy obwinionego X.Y.

Obrońca obwinionego adw. E. L. w sporządzonym przez siebie odwołaniu zaskarżył wyrok z 14 marca 2019 r., sygn. akt I DSK 10/18, w całości i podniósł następujące zarzuty:

1) na podstawie art. 427 § 1 i 2 k.p.k. i art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 128 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych – dalej powoływana jako u.s.p., zaskarżonemu wyrokowi zarzucił rażące naruszenie prawa procesowego, stanowiące bezwzględną przyczynę odwoławczą polegające na wydaniu orzeczenia w postępowaniu dyscyplinarnym wobec obwinionego pomimo tego, iż w jego wydaniu brały udział osoby nieuprawnione ze względu na brak możliwości

uznania, aby osoby orzekające w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego mogły nabyć w sposób prawidłowy status sędziów w rozumieniu konstytucyjnym;

2) na podstawie art. 427 § 1 i 2 k.p.k. i art. 438 pkt 2 i 3 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p. zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

a) obrazę przepisów postępowania mogącą mieć wpływ na treść wydanego wyroku, a to art. 6 k.p.k. i art. 42 Konstytucji RP w zw. z art. 77 k.p.k., art. 117 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 140 k.p.k., poprzez całkowite pominięcie obrońcy SSA A. K. w toku postępowania sądowego, a w szczególności nie zawiadomienia obrońcy o żadnej czynności przewidzianej w tej fazie postępowania dyscyplinarnego, w tym przede wszystkim o terminie rozprawy dyscyplinarnej, którą przeprowadzono bez powiadomienia obrońcy, w konsekwencji czego nie wziął on w niej udziału,

b) obrazę przepisów postępowania, w tym art. 4 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. oraz art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, poprzez nierzetelną, powierzchowną, niesprawiedliwą, bo stronnictwą ocenę dowodów, pominięcie istotnych okoliczności zdarzenia, a przede wszystkim brak otwarcia sądu na różne wersje przebiegu zdarzenia oraz uprzywilejowanie oskarżyciela - jednej ze stron procesu,

c) art 170 § 1 pkt 2 i 5 k.p.k. w zw. z art. 366 § 1 k.p.k. na skutek nieuwzględniania wniosku obwinionego o przeprowadzenie dowodu z opinii lekarza psychologa poprzedzonego badaniem psychologicznym obwinionego, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki kleptomanii, w tym oceny impulsywności, na okoliczność ustalenia rodzaju zaburzeń występujących u obwinionego oraz dowodu z opinii lekarzy psychiatrów z Instytutu Psychiatrii i Neurologii w W. na okoliczność ustalenia czy obwiniony cierpi na zakłócenia czynności psychicznych i czy w chwili popełnienia zarzucanych mu czynów miał zdolność do rozpoznania ich znaczenia i pokierowania swoim postępowaniem oraz czy aktualny stan zdrowia psychicznego obwinionego pozwala na jego udział w postępowaniu, w skutek czego nie wyjaśniono wszystkich istotnych okoliczności sprawy,

3) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wydanego wyroku mogący mieć wpływ na jej treść poprzez ustalenie - wbrew dowodom - że obwiniony SSA X.Y. jest sprawcą kradzieży i to wspólnie i w porozumieniu z Y.Y.

Skarżący adw. E. L., w oparciu o art. 437 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p. wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi właściwemu do rozpoznania sprawy obwinionego w postępowaniu dyscyplinarnym jako Sąd I instancji.

Obrońca obwinionego SSA A. K., w sporządzonym przez siebie odwołaniu zaskarżył wyrok z 14 marca 2019 r., sygn. akt I DSK 10/18, w całości i podniósł następujące zarzuty:

1) obrazę przepisów postępowania, w tym art. 6 k.p.k. i art. 42 Konstytucji RP w zw. z art. 77 k.p.k., art. 117 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 140 k.p.k., które mogło mieć wpływ na treść wyroku poprzez całkowite pominięcie obrońcy SSA A. K. w toku postępowania sądowego, a w szczególności nie zawiadomienia obrońcy o żadnej czynności przedsięwziętej w tej fazie postępowania dyscyplinarnego, w tym przede wszystkim o terminie rozprawy dyscyplinarnej, którą przeprowadzono bez powiadomienia obrońcy, w konsekwencji czego nie wziął on w niej udziału,

2) obrazę przepisów postępowania, w tym art. 4 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. oraz art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, która miała wpływ na treść wyroku, poprzez nierzetelną, powierzchowną, niesprawiedliwą, bo stronniczą ocenę dowodów, pominięcie istotnych okoliczności zdarzenia, a przede wszystkim brak otwarcia Sądu na różne wersje przebiegu zdarzenia oraz uprzywilejowanie oskarżyciela - jednej ze stron procesu, która to obraza przepisów postępowania skutkowałą błędem w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na treść tego orzeczenia, poprzez ustalenie - wbrew dowodom – że obwiniony SSA X.Y. jest sprawcą kradzieży i to wspólnie i w porozumieniu z Y.Y..

Podnosząc te zarzuty skarżący SSA A. K. wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy obwinionego SSA X.Y. sądowi właściwemu, do jej ponownego rozpoznania.

Obrońca obwinionego adw. A. D., w sporządzonym przez siebie odwołaniu zaskarżyła wyrok z 14 marca 2019 r., sygn. akt I DSK 10/18, w całości i podniosła następujące zarzuty:

1) rażące naruszenie przepisów prawa procesowego stanowiącą tzw. bezwzględłą przyczynę odwoławczą, tj. art. 110 § 1 pkt. 1 lit. a ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych polegającą na tym, iż sąd był nienależycie obsadzony, ponieważ zgodnie z tym przepisem w pierwszej instancji sprawę dyscyplinarną przeciwko SSA X.Y. powinno rozpoznać 3 sędziów zawodowych, natomiast w niniejszej sprawie w składzie sądu było dwóch sędziów oraz jeden ławnik, co stanowi o niezgodnej z prawem (nienależytej) obsadzie sądu meriti, które to uchybienie było wynikiem sprzecznego z regulacją art. 110 § 1 pkt. 1 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych skierowania wniosku o ukaranie SSA X.Y. do Sądu Najwyższego Izby Dyscyplinarnej, podczas gdy zgodnie z tym przepisem wniosek ten powinien zostać rozpoznany przez sąd apelacyjny procedujący w składzie 3 sędziów zawodowych;

2) naruszenie przepisów postępowania, mające wpływ na treść rozstrzygnięcia, a to art. 6 k.p.k. i art. 42 Konstytucji RP w zw. z art. 201 k.p.k. oraz art. 170 k.p.k. - polegające na ograniczeniu konstytucyjnego prawa do obrony obwinionemu poprzez niezasięgnięcie dowodu z uzupełniającej opinii psychiatrycznej i zaniechanie bezpośredniego przesłuchania biegłych psychiatrów opiniujących w sprawie, mimo złożonego w tym zakresie wniosku dowodowego obrońcy - już na etapie postępowania wyjaśniającego i powtórnie w trakcie rozprawy wskazującego na konkretne, merytoryczne zastrzeżenia co do spójności i kompletności wniosków pisemnych sporządzonych w sprawie opinii biegłych;

3) naruszenie przepisów postępowania, mające wpływ na treść rozstrzygnięcia, a to art. 171 § 2 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. oraz art. 45 Konstytucji RP - poprzez rezygnację z zasady bezpośredniości w odniesieniu do opiniujących biegłych psychiatrów tj. zaniechanie ich przesłuchania na rozprawie z umożliwieniem zadawania pytań obrońcy obwinionego adw. E. L. (który w tym zakresie złożył wniosek dowodowy), podczas gdy zasada bezpośredniości pełni zasadniczą funkcję w każdym postępowaniu (również dyscyplinarnym) i

powszechnie przyjmuje się, że bezpośrednie przeprowadzenie dowodu stanowić winno regułę, zaś Sąd powinien bezpośrednio zetknąć się ze źródłami dowodowymi, zwłaszcza w sytuacji, gdy strona kwestionuje przydatność opinii dla rozstrzygnięcia w sprawie.

4) naruszenie przepisów postępowania, mające wpływ na treść rozstrzygnięcia, a to art. 6 k.p.k. w zw. z art. 115 a § 3 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych i art. 42 Konstytucji RP - poprzez przeprowadzenie rozprawy pomimo usprawiedliwionej nieobecności obrońcy adw. A. D. w sytuacji, gdy dobro prowadzonego postępowania dyscyplinarnego w rozumieniu art. 115 § 3 oraz zasada prawa do obrony wymagały obecności obrońcy obwinionego, mając na uwadze fakt stwierdzonej przez biegłych koniecznej profesjonalnej obrony, nadto zaś materia sprawy, jej waga i znaczenie dla interesów obwinionego (który z uwagi na stan zdrowia nie mógł w rozprawie uczestniczyć samodzielnie) również przemawiały za udziałem wszystkich obrońców.

Podnosząc te zarzuty, adw. A. D. wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi właściwemu, do ponownego rozpoznania.

Sprawę dotyczącą odwołań od wyroku wydanego w sprawie I DSK 10/18 zarejestrowano pod sygn. akt II DOW 5/21.

Następnie, w związku ze zniesieniem Izby Dyscyplinarnej i powstaniem Izby Odpowiedzialności Zawodowej, zarządzeniem nr 13/2022 Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Odpowiedzialności Zawodowej z 15 lipca 2022 r. w sprawie rejestracji spraw w repertorium II ZOW, na podstawie § 54 i § 32 ust. 3 pkt 5 zarządzenia nr 92/2022 Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2022 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych jednostek administracyjnych w Sądzie Najwyższym - Instrukcja Biurowa zarządzono zakreślenie sprawy II DOW 5/21. Sprawę tę wpisano do repertorium II ZOW i zarejestrowano pod numerem II ZOW 4/22.

Wnioskiem z 21 marca 2023 r. adw. E. L. – obrońca obwinionego, wniósł o zawieszenie postępowania dyscyplinarnego w sprawie o sygn. akt II ZOW 4/22, z

uwagi na zły stan zdrowia obwinionego, uniemożliwiający X.Y. udział w toczącym się postępowaniu.

Postanowieniem z 5 kwietnia 2023 r. Sąd Najwyższy zwrócił się do Zakładu Medycyny Sądowej w W., celem wydania kompleksowej opinii mającej stwierdzić: jaki jest aktualny stan zdrowia obwinionego X.Y. oraz czy obwiniony X.Y. może brać udział w postępowaniu dyscyplinarnym, w sprawie o sygn. akt II ZOW 4/22.

Opinia sądowo-lekarska została wydana 28 listopada 2023 r. Opisując aktualny stan zdrowia obwinionego, stwierdzono, że [...].

W odpowiedzi na pytanie czy obwiniony X.Y. może brać udział w postępowaniu dyscyplinarnym, nie stwierdzono medycznych przeciwwskazań do udziału obwinionego w postępowaniu dyscyplinarnym, w sprawie o sygn. akt II ZOW 4/22.

Niezależnie od postępowania dyscyplinarnego, w sprawie czynów popełnionych poprzez X.Y. toczyło się postępowanie karne.

Sąd Rejonowy [...] w W. w [...] Wydziale Karnym, wyrokiem z 3 lipca 2020 r., sygn. akt [...], w punkcie pierwszym uznał oskarżonego X.Y. za winnego tego, że: w dniu 6 lutego 2017 roku w W. po uprzednim usunięciu elektronicznych zabezpieczeń przed kradzieżą z opakowań głośnika [...] koloru szarego o wartości 238 zł oraz głośnika [...] koloru czarnego o wartości 399 zł, dokonał ich zaboru w celu przywłaszczenia, a także dokonał zaboru w celu przywłaszczenia: trzech sztuk pendrive [...] 64 GB o wartości 129 zł każdy, dwóch kart [...] 32 GB o wartości 69,80 zł każda, słuchawek [...] o wartości 149 zł, sześciu sztuk pendrive [...] 64 GB o wartości 109 zł każdy, dwóch pendrive [...] o wartości 69,90 zł każdy, dwóch pendrive [...] 64 GB o wartości 169 zł każdy; to jest rzeczy ruchomych o łącznej wartości 2 444,40 zł na szkodę [...] Sp. z o.o [...] Spółka komandytowa, przyjmując, iż dopuścił się czynu z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to na podstawie art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę jednego roku pozbawienia wolności.

Natomiast w punkcie drugim wyroku uznał oskarżonych X.Y. i Y.Y. za winnych tego, że: w dniu 4 lutego 2017 roku w W1., w woj. [...], działając wspólnie i w porozumieniu, po uprzednim usunięciu elektronicznych zabezpieczeń przed kradzieżą z opakowań zabrali w celu przywłaszczenia: dwa głośniki marki [...] o numerach seryjnych [...] o wartości 679 zł oraz [...] o wartości 679 zł, czym spowodowali straty o łącznej wartości 1 358 zł na szkodę [...] sp. z o.o. Oddział w W1., przyjmując, iż dopuścili się czynu z art. 279 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 279 § 1 k.k. wymierzył im kary po jednym roku pozbawienia wolności.

W punkcie trzecim, na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. Sąd Rejonowy połączył orzeczone wobec oskarżonego X.Y. w pkt I-II części dyspozytywnej wyroku kary jednostkowe pozbawienia wolności i wymierzył mu karę łączną jednego roku pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 2 k.k. warunkowo zawiesił wykonanie orzeczonej wobec oskarżonego X.Y. kary łącznej pozbawienia wolności na okres próby trzech lat.

Na podstawie art. 71 § 1 pkt. 1 k.k. zobowiązał oskarżonych do informowania Sądu o przebiegu okresu próby na piśmie co trzy miesiące od uprawomocnienia się wyroku zaś na podstawie art. 72 § 2 k.k. zobowiązał oskarżonego X.Y. do naprawienia szkody w całości w okresie próby, przez zapłatę na rzecz [...] Sp. z o.o [...] Spółka komandytowa kwoty 2.444,40 zł oraz zobowiązał X.Y. i Y.Y. do solidarnego naprawienia szkody w całości w okresie próby, poprzez zapłatę na rzecz [...] sp. z o. o. Oddział w W1. kwoty 1.358 zł. Ponadto obciążył X.Y. kosztami postępowania.

W wyniku apelacji złożonych do tego wyroku, Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z 25 stycznia 2021 r., sygn. akt [...], zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego [...] w W., w ten sposób, że z opisu czynów, przypisanych oskarżonemu X.Y. w punktach I i II części dyspozytywnej, wyeliminował usunięcie elektronicznych zabezpieczeń przed kradzieżą z opakowań głośników [...], [...] oraz dwóch głośników marki [...] i przyjął, iż przypisane mu czyny stanowią ciąg przestępstw z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. i za to na podstawie tychże przepisów

wymierzył mu karę jednego roku pozbawienia wolności oraz na podstawie art. 33 § 2 k.k. wymierzył mu karę grzywny w wysokości 200 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 50 złotych. Uchylił orzeczenia zawarte w punktach III, IV, V i VIII części dyspozytywnej wyroku zaś na podstawie art. 69 § 1 k.k. i art. 70 § 1 k.k. wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił oskarżonemu X.Y. na okres próby lat trzech. W miejsce kosztów procesu, zasądzonych od oskarżonego X.Y. w punkcie XI części dyspozytywnej w kwocie 22.631,04 złotych zasądził od oskarżonego zwrot wydatków poniesionych przez Skarb Państwa w części w wysokości 9.000,00 złotych oraz za podstawę orzeczenia, zawartego w punkcie VI części dyspozytywnej, przyjął przepis art. 72 § 1 pkt 1 k.k. W pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Ponadto Sąd obciążył X.Y. zwrotem kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu odwoławczym na rzecz oskarżycieli posiłkowych [...] sp. z o.o. [...] Spółka komandytowa i [...] sp. z o.o. Oddział w W1. oraz zasądził od oskarżonych na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe za postępowanie odwoławcze w częściach równych, w tym wymierzył im opłaty za obie instancje - X.Y. w kwocie 2.180,00 złotych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołania obrońców uzasadniają zmianę zaskarżonego wyroku tylko w nieznaczej części.

1. Ustawa z 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r., poz. 1259) zniósła Izbę Dyscyplinarną (art. 8 ust. 1). Zgodnie z tą ustawą sprawę dyscyplinarną sędziego X.Y. przejęła do prowadzenia Izba Odpowiedzialności Zawodowej (art. 8 ust. 2 ustawy). Sędzia nie złożył wniosku o wznowienie postępowania skierowanego do wyroku Izby Dyscyplinarnej z 14 marca 2019 r., I DSK 10/18 (art.18 ustawy zmieniającej z 9 czerwca 2022 r.). W takiej sytuacji Sąd Najwyższy w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej rozpoznał odwołania obrońców obwinionego sędziego od tego wyroku jako Sąd drugiej instancji.

2. Zarzut wadliwości ustrojowej Izby Dyscyplinarnej ze względu na orzecznictwo Sądów europejskich nie jest zasadny. Konstytucja jest najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej (art. 8 ust. 1). Ustrój i właściwość sądów oraz postępowania przed sądami określają ustawy (art. 176 ust. 2). Ustawa jest źródłem prawa powszechnie obowiązującego (art. 87 Konstytucji). Uchwała Sądu Najwyższego nie jest takim źródłem prawa i dlatego nie może być sprzeczna z ustawą. Oznacza to, że ustrój i właściwość sądów oraz postępowanie przed sądami to suwerenna domena prawa krajowego i dlatego znaczenie ma polska ustawa, co potwierdził Trybunał Konstytucyjny, również w ostatnim czasie w wielu orzeczeniach (zob. choćby wyroki z 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, z 2 czerwca 2020 r., P 13/19; z 14 lipca 2021 r., P 7/20, z 7 października 2021 r., K 3/21, z 24 listopada 2021 r., K 6/21, z 23 stycznia 2022 r., P 10/19, z 10 marca 2022 r., K 7/21). Sędziowie powołani przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej są niezawisli i podlegają Konstytucji oraz ustawom (art. 176 ust. 2 i art. 178 ust. 1 ustawy zasadniczej). Nie ma zatem podstaw do stwierdzenia nieważności postępowania przed Izbą Dyscyplinarną i wyroku z 14 marca 2019 r., sygn. akt I DSK 10/18, w sprawie X.Y., gdyż taka nieważność nie została przyjęta przez prawodawcę w związku ze zniesieniem Izby Dyscyplinarnej i utworzeniem Izby Odpowiedzialności Zawodowej.
3. Niezasadny jest zarzut odwołania naruszenia art. 110 § 1 pkt 1 lit. a ustawy z 21 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (usp) i wadliwego składu Sądu I instancji (art. 439 § 1 pkt 2 k.p.c.) w tej sprawie, gdyż zarzucane sędziemu X.Y. przewinienia dyscyplinarne wyczerpywały znamiona umyślnego przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego i dlatego do rozpoznania sprawy dyscyplinarnej w pierwszej instancji właściwy był Sąd Najwyższy w składzie dwóch sędziów orzekających w Izbie Dyscyplinarnej i jednego ławnika Sądu Najwyższego (art. 110 § 1 pkt 1 lit. b usp), a nie sąd dyscyplinarny przy sądzie apelacyjnym (art. 110 § 1 pkt 1 lit. a usp).

4. Nie są zasadne zarzuty dotyczące naruszenia prawa do obrony poprzez rozpoznanie sprawy pod nieobecność obrońców adw. A. D. i sędziego Sądu Apelacyjnego [...] A. K. Adw. A. D. była zawiadomiona o rozprawie. Jej wyjazd za granicę nie uzasadniał zmiany terminu rozprawy. SSA A. K. nie był zawiadomiony o rozprawie, gdyż nie złożył upoważnienia do obrony w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji. Upoważnienie takie, zostało udzielone 19 lipca 2019 r. (k. 409) SSA A. K. przez obwinionego X.Y. i złożone dopiero na etapie rozpoznania zażalenia na odrzucenie jego odwołania od wyroku Sądu pierwszej instancji (data nadania w urzędzie pocztowym 5 sierpnia 2019 r. – k. 410).
5. Sprawa mogła zostać rozpoznana w postępowaniu dyscyplinarnym przed Sądem II instancji, pod nieobecność obwinionego. Zebrana w sprawie nie miała dokumentacja medyczna uprawnia stwierdzenie, że stan zdrowia pozwalał sędziemu X.Y. na stawiennictwo w Sądzie w W1. i udział w rozprawie 3 października 2024 r. w trybie wideokonferencji. Wynikający z dokumentacji medycznej gorszy stan zdrowia, nie oznacza, że obwiniony był w niemocy chorobowej, która nie pozwalała mu na uczestnictwo w tym trybie w rozprawie. Podobnie w dniu rozprawy 14 czerwca 2024 r., gdy udał się tego dnia do szpitala i powrócił do domu. Choroba jest pod kontrolą i z dokumentacji medycznej nie wynika, iżby wymagała w tym czasie radykalnego zabiegu. Obwiniony sam udowadnia, że wyjeżdża poza miejsce zamieszkania (do W.) do lekarzy go leczących. Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie (m. in. postanowienie z 14 lutego 2023 r., sygn. akt II ZK 2/23) wskazywał, że co do zasady to wyłącznie sam oskarżony decyduje czy chce wziąć udział w rozprawie osobiście lub za pośrednictwem obrońcy, czy też rezygnuje z tego prawa. W niniejszej sprawie obwiniony zrealizował swoje prawo do obrony poprzez udział w rozprawie ustanowionego obrońcy, natomiast jego osobisty udział nie był konieczny i nie mógł stać się przyczyną odroczenia rozprawy. Trzeba mieć na względzie, że zarzut naruszenia prawa do obrony nie powinien być traktowany przez skarżących w sposób instrumentalny. Sąd Najwyższy w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, w postanowieniu z 1 września 2022 r., sygn. akt II ZK 2/22,

zwrócił uwagę na ograniczenia jakie napotyka nadużywanie tego prawa. Sąd Najwyższy wskazał, że nie jest do zaakceptowania sytuacja, by prawo do obrony było wykorzystywane w postępowaniu dyscyplinarnym w taki sposób, aby unicestwić podstawowy cel tego postępowania jakim jest wydanie, przez sąd dyscyplinarny, będący tzw. „sądem braci”, rozstrzygnięcia co do odpowiedzialności obwinionego za zarzucane przewinienia dyscyplinarne, czyli pociągnięcia osoby winnej do odpowiedzialności dyscyplinarnej zaś uwolnienie osoby niewinnej.

6. Nie są zasadne zarzuty dotyczące naruszenia prawa do obrony ze względu na stan zdrowia obwinionego. Kwestia poczytalności i rozumienia czynu otwarta w postępowaniu przed Izbą Dyscyplinarną w tej sprawie została wystarczająco wyjaśniona w sprawie karnej, również w odniesieniu do kleptomanii (pkt 3.6. uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w W. z 25 stycznia 2021 r., sygn. [...]). Dodatkowo, na etapie postępowania przed Izbą Odpowiedzialności Zawodowej sędziego X.Y. został poddany badaniom medycznym, zgodnie ze zgłaszanymi przezeń dolegliwościami i przedstawioną dokumentacją. Ostatecznie opinia sądowo-lekarska Uniwersytetu Medycznego w W. z 28 listopada 2023 r. nie wskazała na istotne przeszkody zdrowotne do zakończenia postępowania w tej sprawie (art. 22 k.p.k.), a tym bardziej na niepoczytalność albo poczytalność ograniczoną w chwili popełnienia zarzucanych czynów (art. 31 k.k. w zw. z art. 128 usp).

W takiej sytuacji nie był zasadny wniosek dowodowy obrońcy SSA A. K. ujęty w piśmie z 7 czerwca 2024 r. o dalszy dowód z opinii biegłych psychiatrów w celu ustalenia poczytalności obwinionego w czasie zarzucanych mu deliktów dyscyplinarnych, w szczególności z uwzględnieniem rozpoznanego schorzenia w postaci encefalopatii wątrobowej.

7. Zatarcie skazania nie jest okolicznością wyłączającą odpowiedzialność dyscyplinarną. Odpowiedzialność ta ma samodzielną podstawę w ustawie – art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów

powszechnych. Jeżeli przewinienie dyscyplinarne zawiera znamiona przestępstwa, to przedawnienie dyscyplinarne nie może nastąpić wcześniej niż przedawnienie przewidziane w przepisach Kodeksu karnego (art. 108 § 4 usp). Po wyroku Izby Dyscyplinarnej z 14 marca 2019 r., I DSK 10/18, nastąpiła zmiana sytuacji prawnej sędziego X.Y., gdyż został prawomocnie skazany za przestępstwa, które są czynami objętymi wnioskiem o ukaranie dyscyplinarne w tej sprawie, z tą tylko zmianą, że Sąd karny wyeliminował z opisu czynów usunięcie elektronicznych zabezpieczeń przed kradzieżą z opakowań głośników [...], [...] oraz dwóch głośników marki [...], a także kradzież 2 pendrive'ów i kabla [...] w zakresie przestępstwa z 4 lutego 2017 r. w W1., przyjmując, że czyny stanowiły ciąg przestępstw z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. W pierwszej instancji sprawę karną rozpoznał Sąd Rejonowy [...] wyrokiem z 3 lipca 2020 r., sygn. akt [...], a w drugiej instancji Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z 25 stycznia 2021 r., sygn. akt [...].

8. Skazanie za popełnione przestępstwa i ich prawna kwalifikacja wiązały w równoległej (obecnej) sprawie dyscyplinarnej, na podstawie stosowanego odpowiednio art. 8 § 2 k.k. w związku z art. 128 (por. co do związania wyrokiem karnym w sprawie dyscyplinarnej sprawę zakończoną wyrokiem Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2024 r., II ZO 5/23).
9. Zatarcie skazania nie powoduje przedawnienia odpowiedzialności dyscyplinarnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2023 r., I ZKS 23/22). Przedawnienie dyscyplinarne nie biegnie w czasie postępowania dyscyplinarnego (art. 108 § 5 usp). Zatarcie skazania (art. 76 k.k.) nie powoduje, iż „zacierają” się czyny, które popełnił X.Y. Po wyroku sądu karnego obwiniony nie mógł twierdzić, że nie popełnił deliktów dyscyplinarnych. Wyroki w sprawie karnej X.Y. stanowią urzędowy dowód popełnienia deliktów dyscyplinarnych w sprawie dyscyplinarnej, o wiążącej mocy, wobec stosowania odpowiednio art. 8 ust. 2 k.p.k. w związku z art. 128 usp.
10. Powoduje to, że tracą na znaczeniu zarzuty obrońców dotyczące nierzetelnej oceny dowodów przez Sąd Dyscyplinarny pierwszej instancji. Podlegają

uwzględnieniu tylko w części, w której Sąd karny stwierdził brak dowodów na przypisanie obwinionemu kradzieży 4 lutego 2017 r. dwóch pendrive'ów USB marki [...] 128 GB oraz kabla marki [...] model [...]. Wyrok Sądu karnego II instancji nakazuje też pominięcie z opisów czynów zapisów o usunięciu elektronicznych zabezpieczeń przed kradzieżą z opakowań głośników. Natomiast datę „5 luty 2017 r.” podaną w uzasadnieniu wyroku, zamiast daty 4 lutego 2017 r., w odniesieniu do czynu popełnionego w W1., należy uznać za oczywistą omyłkę.

11. Sędzia X.Y. popełnił przewinienia dyscyplinarne, które stanowią kradzieże rzeczy ze sklepów [...] 4 lutego 2017 r. w W1. i 6 lutego 2017 r. w W., opisane w wyrokach Sądu karnego pierwszej i drugiej instancji (powołane wyżej - sygn. akt [...] i [...]).
12. Kara dyscyplinarna złożenia sędziego z urzędu (art. 109 § 1 pkt 5 usp) wymierzona przez Izbę Dyscyplinarną jest sprawiedliwa i zgodna z prawem. Zgodnie z art. 61 § 1 pkt 1 usp *a contrario* nie może być sędzią ten, kto był prawomocnie skazany za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego. Nie ma zatem podstaw, aby ta norma (zasada) nie decydowała również o złożeniu z urzędu sędziego X.Y. Nie może wymierzać sprawiedliwości sędzia, który dopuścił się wyżej opisanych kradzieży.

Z tych względów orzeczono jako w sentencji (art. 456 k.p.k. w zw. z art. 128 usp).

[M. T.]

Zbigniew Korzeniowski   Barbara Skoczowska   Marek Molczyk

**Uzasadnienie zdania odrębnego SSN Barbary Skoczowskiej
złożonego do WYROK Sądu Najwyższego z dnia 3 października
2024 r., II ZOW 4/22 i uzasadnienia**

Nie podzielam stanowiska Sądu Najwyższego, zgodnie z którym zostało zmienione rozstrzygnięcie Izby Dyscyplinarnej z dnia 14 marca 2019 r., sygn. akt I DSK 10/18. Rozstrzygnięcie powyższe Sąd Najwyższy powinien uchylić, a Izba Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego rozpoznać sprawę ponownie jako Sąd I instancji.

Zastrzeżenia względem Izby Dyscyplinarnej można kierować zarówno w kontekście statusu organizacyjnego tej izby w ramach struktury Sądu Najwyższego, jak i oceniając spełnienie cechy niezależności przez sądy dyscyplinarne kreowane spośród sędziów Izby Dyscyplinarnej.

W literaturze naukowej przekonująco wykazano, że Izba Dyscyplinarna nie może być uznana za sąd w znaczeniu art. 175 ust. 1 Konstytucji; nie jest przy tym możliwe, by była ona sądem wyjątkowym, o którym stanowi art. 175 ust. 2 Konstytucji. O szczególnym, choć jednocześnie nieznanym Konstytucji charakterze ustrojowym Izby Dyscyplinarnej świadczyły m.in. uprawnienia Prezesa Sądu Najwyższego kierującego jej pracami, tryb powołania sędziów w niej zasiadających, fundamentalna odrębność proceduralna, uprawnienia władcze samej Izby oraz jej odrębność budżetowa. Okoliczności te sugerowały, że Izba Dyscyplinarna posiada niezależny względem Sądu Najwyższego status organizacyjny. To zaś doprowadza do przekonania, że w istocie Izba Dyscyplinarna stanowiła modelowy przykład sądu wyjątkowego. Rzecz jednak w tym, że Konstytucja RP w art. 175 ust. 2 dopuszcza możliwość ustanowienia takiego sądu wyłącznie w czasie wojny. W konsekwencji dostrzeżono, że rozpoznawanie przez Izbę Dyscyplinarną spraw indywidualnych nie spełnia standardu określonego w art.

45 ust. 1 Konstytucji (zob. W. Wróbel, Izba Dyscyplinarna jako sąd wyjątkowy w rozumieniu art. 175 ust. 2 Konstytucji RP, „Palestra” 2019, nr 1-2, s. 17-33).

Kwestia statusu Izby Dyscyplinarnej była przedmiotem oceny Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

W wyroku z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie C-791/19 (Komisja Europejska przeciwko Polsce) Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzekł, że Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążyą na mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE m.in. ze względu na brak zapewnienia niezależności i bezstronności Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, do której właściwości należy kontrola decyzji wydanych w postępowaniach dyscyplinarnych prowadzonych wobec sędziów (art. 3 pkt 5, art. 27 i art. 73 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym).

Z kolei w wyroku z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce, skarga nr 43447/19, Europejski Trybunał Praw Człowieka badał in concreto sprawę powołań do Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego. Stwierdził, że nieprawidłowości w procedurze powołania naruszyły legitymację Izby Dyscyplinarnej tak dalece, iż – po przeprowadzeniu wewnętrznie wadliwej procedury powołania sędziów – nie jest to sąd ustanowiony ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Powyższa interpretacja jest wiążąca dla Sądu Najwyższego (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 12 kwietnia 2022 r., sygn. akt V KZ 64/21).

Również sam Sąd Najwyższy wyrażał stanowisko, zgodnie z którym rozstrzyganie spraw przez składy orzekające w ramach Izby Dyscyplinarnej wiąże się z naruszeniem Konstytucji RP oraz standardu wynikającego z wiążących Polskę konwencji międzynarodowych oraz prawa unijnego. W wyroku z dnia 5 grudnia 2019 r., sygn. akt III PO 7/18, Sąd Najwyższy – Izba Pracy uznał, że Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego nie jest sądem w

rozumieniu art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Powyższą tezę Sąd Najwyższy oparł na przesłankach określonych w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 19 listopada 2019 r. (sprawy: C 585/18, C 624/18 i C 625/18), w którym stwierdzono, że o braku niezawisłości i niezależności sądu mogą świadczyć okoliczności takie jak np. sposób utworzenia organu sądowego, jego cechy oraz sposób, w jaki powołani zostali jego członkowie. W przekonaniu jednostek mogą one bowiem wzbudzić uzasadnione wątpliwości co do niezależności tego organu od czynników zewnętrznych.

Następnie, w uchwale składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/20, orzeczono m.in., że:

„Nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3)” (pkt 1),

przy czym

„Punkt 1 niniejszej uchwały ma zastosowanie do orzeczeń wydanych z udziałem sędziów Izby Dyscyplinarnej utworzonej w Sądzie Najwyższym na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2018 r., poz. 5 ze zm.) bez względu na datę wydania tych orzeczeń” (pkt 4).

W uzasadnieniu uchwały Sąd Najwyższy wskazał, że Izba Dyscyplinarna od początku istnienia miała charakter sądu wyjątkowego, którego powołanie i funkcjonowanie w czasie pokoju jest zakazane na mocy art. 175 ust. 2 Konstytucji RP, a ponadto nie spełnia kryteriów sądu niezależnego wskazanych w art. 47 Karty Praw Podstawowych i art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. To zaś doprowadziło Sąd Najwyższy do przekonania, że orzeczenia wydane z udziałem sędziów Izby Dyscyplinarnej „nie zasługują na ochronę, nie są bowiem objęte zasadą zaufania” (pkt 56 uzasadnienia uchwały).

Podkreślić należy, że ta uchwała składu połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., ma moc zasady prawnej i wiąże wszystkie składy Sądu Najwyższego. Odnosząc się do treści uzasadnienia wyroku z 3 października 2024 r. należy dodać, że dla zachowania mocy obowiązującej tej uchwały nie ma jakiegokolwiek znaczenia prawnego rozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61, ani też inne rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego oraz zmiany ustawy o Sądzie Najwyższym mające na celu wyłącznie zablokowanie orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w zakresie dokonanych przez te organy międzynarodowe interpretacji wiążących Polskę norm traktatowych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2023 r., III KZ 36/23).

Konsekwencją powyższych orzeczeń jest uznanie, że w sprawach, w których brał udział sędzia Izby Dyscyplinarnej, wydane orzeczenia obarczone są wadą nienależytej obsady. O „nienależytej obsadzie sądu” można bowiem twierdzić nie tylko w przypadku naruszenia kryteriów formalnych, ale również okoliczności merytorycznych dotyczących tego sądu. W uchwale z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/20, Sąd Najwyższy przyjął, że: „Konieczność takiej właśnie jej interpretacji zachodzi w związku z

obowiązkiem respektowania wymagań wynikających z art. 47 KPP, a także prokonstytucyjnej i prokonwencyjnej wykładni tego przepisu, zapewniającej realizację prawa do niezawisłego sądu, o którym to prawie mowa w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 6 ust. 1 EKOPCz. Trudno bowiem przyjąć, by zachodził przypadek «należytej» obsady sądu w razie niespełnienia obiektywnych warunków postrzegania tego sądu jako bezstronnego i niezawisłego» (pkt 24 uzasadnienia uchwały).

Jak wskazał Sąd Najwyższy m.in. w postanowieniu z dnia 16 września 2021 r., sygn. akt I KZ 29/21, cytowana wyżej uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. nadal obowiązuje i wiąże Sąd Najwyższy (zob. również postanowienia

SN:

z dnia 29 września 2021 r., sygn. akt V KZ 47/21; z dnia 18 stycznia 2022 r., sygn. akt I KZ 61/21). W konsekwencji należało – stosując tę uchwałę – przyjąć, że organ orzekający w Izbie Dyscyplinarnej nie stanowił niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą, a w związku z tym w sprawie „sąd był nienależycie obsadzony” (art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.).

Dla porządku konieczne jest stwierdzenie, że zgodnie z przywoływaną uchwałą SN z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/20, kwestia nienależytej obsady sądu w przypadku, gdy w składzie sądu brała udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego w ramach Izby Dyscyplinarnej, nie jest uzależniona od wykazania w konkretnych okolicznościach naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności. Ów dodatkowy wymóg stosuje się wyłącznie do orzeczeń wydanych przez osobę powołaną na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3) – zob. uchwała SN z dnia 2 czerwca 2022 r., sygn. akt I KZP 2/22.

Bezwzględny charakter art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w przypadku sędziów Izby Dyscyplinarnej wynika z faktu, że w przypadku ich powołania skala uchybień – a tym samym stopień wadliwości powołania na urząd – była znacznie poważniejsza. Ponadto „chodzi o powołania do sądu ostatniej instancji, mającego kompetencję do uchylania prawomocnych orzeczeń sądowych i dokonywania wiążącej wykładni prawa, którego orzeczenia nie podlegają już efektywnej kontroli, pozwalającej na weryfikację, czy spełnione zostały warunki bezstronności i niezawisłości sądu, w składzie którego biorą udział osoby powołane na urząd sędziego Sądu Najwyższego w wadliwej procedurze” (pkt 45 uzasadnienia uchwały SN z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/20).

Innymi słowy, fakt niekonstytucyjnego charakteru organizacyjnego Izby Dyscyplinarnej, a ponadto wadliwe w świetle przytoczonych przepisów konstytucyjnych, konwencyjnych i traktatowych powołanie na urząd sędziego Sądu Najwyższego nominatów do Izby Dyscyplinarnej, nie tworzy jakiegokolwiek domniemania o zachowaniu przez te osoby standardu niezawisłości i bezstronności. W rezultacie nie jest wymagane przeprowadzanie w przypadku wydanych przez Izbę Dyscyplinarną dodatkowych testów niezawisłości i bezstronności. Wobec osób powołanych do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego orzekającego w Izbie Dyscyplinarnej zachodzi zatem konieczność stwierdzenia wystąpienia bezwzględnej przesłanki odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., ilekroć brali oni udział w wydaniu orzeczenia, tj. w każdym przypadku (zob. odpowiednio postanowienie SN z dnia 12 kwietnia 2022 r., sygn. akt V KZ 64/21).

Oznacza to, że zarówno fakt, że rozstrzygnięcie zapadło w ramach struktury organizacyjnej Izby Dyscyplinarnej utworzonej w Sądzie Najwyższym, jak i udział w sprawie sędziów Izby Dyscyplinarnej Piotra Sławomira Niedzielaka i Małgorzaty Bednarek, powodowało, że sprawa nie została

rozpatrzona przez niezależny, bezstronny i niezawisły sąd, o którym mowa w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Niezależnie zatem kiedy ten organ wydawał swoje decyzje nazywane orzeczeniami, nigdy nie były one rozstrzygnięciami sądu w znaczeniu konstytucyjnym (zob. postanowienie SN z dnia 14 września 2022 r., sygn. akt I KZP 7/22). Tym samym stanowiło realizację bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., tj. nienależytej obsady sądu. Sąd Najwyższy w niniejszym składzie zobowiązany był do jej uwzględnienia z urzędu, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia (art. 433 § 1 k.p.k. i art. 439 § 1 k.p.k.).

Konieczne jest również zauważenie, że potrzebę usuwania rozstrzygnięć Izby Dyscyplinarnej z obiegu prawnego potwierdził sam ustawodawca, wprowadzając zarówno konieczność „rozpatrzenia” z urzędu orzeczonego przez Izbę Dyscyplinarną zawieszenia sędziego w czynnościach służbowych, i to na pierwszym posiedzeniu w danej sprawie, jak i możliwość wzruszenia, na wniosek sędziego, każdej prawomocnej uchwały zezwalającej na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, jeżeli została wydana z udziałem sędziego Izby Dyscyplinarnej (odpowiednio: art. 9 i 18 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw).

W związku z powyższym zaskarżone rozstrzygnięcie Izby Dyscyplinarnej powinno zostać wyeliminowane z systemu prawnego, a Izba Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego powinna orzekać w sprawie ponownie jako sąd I instancji, oczywiście we właściwym składzie, mając na uwadze treść postanowienia z 7 lutego 2024 r., sygn. II ZIZ 14/23.

[M. T.]

r.g.